

Hans Brans

Koos' droom

*een hommage aan
het publiek*

Haemon Pers

© Hans Brans
Weidum, 2003.

hans.brans@planet.nl

*Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd of opgevoerd zonder
schriftelijke toestemming vooraf.*

Auteurs rechten bureau Bredero
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
070 6409076
stichting.bredero@xs4all.nl

Koos' droom

is een hommage aan het theaterpubliek

Idee en toneelbeeld

'*Koos' Droom*' is een hommage aan en een confrontatie met het publiek. In de zaal zit het publiek op een olopende tribune, met daarvoor een groot, ouderwets toneelgordijn. Het toneel achter dat gordijn bestaat uit een identieke tribune, met daarop ongeveer evenveel spelers als dat er toeschouwers zijn vòòr het gordijn. Zodra het doek opengaat wordt het publiek dus met een 'spiegel' geconfronteerd: het kijkt als het ware naar zijn eigen evenbeeld. De setting is de pauze van een amateurtoneelvoorstelling.

In de lijst van personages hieronder zijn de spelers ingedeeld volgens verschillende 'publieksgroepen', zoals Bejaarden (B), Mevrouwen (M), Jongens (J). Die groepen kunnen naar believen worden uitgebreid. Verder zijn er veel spelers gewenst die geen vaste tekst hebben, maar op bepaalde momenten toch hun mondje wel mogen roeren. Wat de afwisselingen van dialogen en geroezemoes betreft zal de regie van dit stuk veel van een muzikale compositie hebben. De wat oudere speler die de acteur Koos Sr. speelt zit als enige tussen het (echte) publiek.

Aangezien de werking van dit stuk voor een deel berust op het verrassingseffect is het verstandig om in de publiciteit het aantal meespelende acteurs te verzwijgen.

hb

Scènes	-	Personages
1. Deuren Komedie		Vrouw 1 t/m 4 (stemmen) Man 1 t/m 5 (stemmen)
2. Het doek gaat op		Toeschouwers (ong. 100) Voorzitter (m) Toeschouwer (T1)
3. Toespraak		Toeschouwers T2 t/m T5 * (voorzitter)
4. De Bejaarden		B1 t/m B7 *
5. De Juryleden		JL1 (m), JL2 (v), JL3 (v) 2 jonge obers met koffie (voorzitter)
6. De Mevrouwen		M1 t/m M7
7. De Deskundigen		D1 en D2 (heren)
8. De Gevoeligen		G1 t/m G6 (dames) G 7 (heer) *
9. De Heren		H1 t/m H8 *
10. De Jongens		J1 t/m J7, J8 (meisje, verkleed als jongen)
11. De Kameraden van Koos		Roelof, Rieneke, Arjen en Ankie, Tjeerd en Tjitske; (Koos jr.)
12. Koos' droom		Koos jr. Stem v.d. loterij omroeper
13. Koos & Koos		(Koos jr.) Koos sr.
14. De Kameraden keren terug		(zie sc. 11)
15. Na de pauze		(voorzitter) Technicus (stem)
16. Finale		(Koos jr., Rieneke, Koos sr., Allen)

* NB Bij de scènes met een asterix (*) zijn alleen de sprekende rollen genoemd. Deze scènes kunnen met niet-sprekende rollen worden aangevuld.
Het totaal aantal spelers moet ongeveer even groot zijn als het aantal toeschouwers.

1. Deuren Komedie

(Bij aanvang van de voorstelling is het doek dicht. Er klinkt zachte muziek, die allengs dramatischer wordt als het publiek op de tribune heeft plaatsgenomen en de zaallichten langzaam doven. Dan sterft de muziek uit. Gepiep van een deur.)

Man1 *(fluisterend)* Hallo? Is daar iemand? Hallo?
Vrouw1 *(fluisterend)* Ssst. Denk aan de deur. *(klap van een deur)*
Man1 Bernadette?
Vrouw1 Ze kunnen zo hier zijn!
Man1 O, Bernadette! Ik heb zo naar je verlangd.
Vrouw1 Snel. Hier.
(klap van een deur, gevolgd door gepiep van een deur)
Man2 Wat is het hier donker.
Vrouw2 Doe die deur dicht.
(klap van een deur)
Man3 Au.
Vrouw3 Doe jij het licht aan.
Vrouw2 Nee, niet die deur.
Man3 Waar zit het knopje?
Man2 Ik zie geen deur.
Vrouw4 Au. Laat dat.
(klap van een deur)
Man2 Die is dicht.
Vrouw4 Wie deed dat?
Man4 Ben jij dat Liselotte?
Vrouw3 Ssst. *(stilte)*
Man4 O Liselotte! Ik heb zo naar je verlangd.
Vrouw3 *(fluistert)* Mijn man is hier.
Man2 *(basstem)* Wie zei dat?
(geluid van een klappende deur, meteen gevolgd door een tweede)
Man3 Het tocht hier.
Vrouw2 Kom nou! We hebben geen tijd. Hij kan ieder ogenblik hier zijn.
Man3 Ik snap er niks van.
(geluid van piepende en slaande deuren. Dan stilte.)
Man5 Hallo-o! Jullie-ette!! Ik heb zó -

(*slaande deuren, door elkaar*)
Allen Het spel is uit Van Kouwenaere!
(*gelach en applaus van het 'publiek' achter het doek*)

2. Het doek gaat op

(*Van opzij verschijnt de voorzitter - bril op het hoofd - voor de gordijnen, zoekt de opening en verdwijnt naar de andere kant. Het applaus verstomt.*)

Voorz. (*vanachter het gordijn*) Mensen, mag ik nog heel even jullie aandacht, ja?

T1 Kan het licht aan? Ik hoor niks!

Voorz. (*steekt zijn hoofd vanaf de andere kant door de gordijnopening, kijkt en gebaart naar de zijkant*) We zien niks. De lampen doen het niet. (*Er wordt niet gereageerd; de voorzitter verdwijnt naar de zijkant. Opnieuw muziek. Het gordijn gaat open, het toneel licht op. Een tribune met evenveel mensen als in de zaal. De tribune komt tot leven. De muziek stopt abrupt als de voorzitter weer op komt. Kabaal tribune.*)

3. Toespraak

(*De voorzitter gaat weer rug zaal staan, met een papiertje in zijn ene hand en een piepende microfoon in de andere. Roelof verlaat haastig de tribune om bier te halen. Twee kleine meisjes gaan op zoek naar de wc.*).

Tjeerd Hé Roelof! Vier bier!

Voorz. Dit was dan het eerste deel van de tragische klucht (*kijkt op papiertje*) 'Dat doet de deur dicht', een eenakter in vijf bedrijven. Voor dat u voor een slokje naar de koffie gaat was ik nog even wat vergeten om te zeggen. Ik bedoel een paar mededelingen die vergeten waren voor de voorstelling, die overigens mag ik wel vast even zeggen, prachtig neergezet wordt door deze ploeg. Ze hebben er dan ook behoorlijk op zitten zweten en dat zeg ik ook maar even

met een schuin oog naar de jury daar die ons gaat voordragen voor het nationale theaterfestival. Welkom heren, dames ook. Niet dat ik die mensen verder wil beïnvloeden, want goede wijn kent haar eigen krans en zij best in staat om er door heen te zien als het even niet allemaal van hetzelfde dakje gaat. Maar goed, daar hoeven we het nu niet over te hebben, want ik wil u ook niet te lang laten wachten, want we moeten de koffie met koek niet koud laten worden, nietwaar? (*zoekt in zijn zakken*) Dus niettegenstaande het feit dat het volgend jaar op sommige punten net even anders moet, en dat er dan gelukkig ook weer allemaal nieuwe spelers zijn, kunnen we met een gerust hart stellen dat het – tot nu toe in ieder geval – best de moeite van het aanzien waard is, dus ik wou maar zeggen -

T2 Ja, wat wou je nou eigenlijk zeggen man? (*gelach*)

Voorz. Goed dat je me even op de rails houdt. Waar heb ik mijn briefje?

T3. Thuis op tafel!

Voorz. (*lacht*) Dat was vorig jaar, Berend. Heel scherp. Waar is m'n bril?

T3 Op je hoofd.

Voorz. Dankjewel, Baudien. Even kijken. O, ja. De verloting is deze keer in de pauze, want onze hoofdsponsor, Timmerfabriek Mandemaker, die – wat was dat ook al weer? Nou ja, die wou dat graag. Dus zodoende. Is geregeld Mandemaker. En verder.. (*hij zoekt op zijn briefje, kan niets vinden, het rumoer zwelt aan.*) Nee, dat was het. (*Groot rumoer, veel mensen staan op*) O ja. Hallo, mensen! (*Het wordt weer stiller*) Mag ik u verzoeken om als het even kan in de zaal niet te roken, want er schijnen een paar astmalijders tussen te zitten en bovendien werkt Govert van Brakel - die speelt de bedrogen echtgenoot - sinds kort bij de brandweer en die wil geen mot met z'n baas. Dus als het even kan, liever niet. Dank u.

T4 Pilsen !

T5 Pissen! (*gelach. Weer veel rumoer en de meesten zetten zich in beweging. De voorzitter haalt twee jonge 'obers' uit het publiek en stuurt die om koffie naar de zijkant. Hijzelf gaat naar de jury.*)

4. De Bejaarden

(De bejaarden op de eerste rij vertrekken met hun looprekken en stokken, sommigen ondersteund door verzorgers, maar ook kinderen. Hierdoor blokkeren ze de uitgang/looppaden. De stroom van de tribune vertraagt en het geluid neemt af.)

B1 Moo, hè?
B2 Ja, prachtig mooi.
B3 Wat?
B4 DAT UT ZO MOOI WAS!
B5 Ze heeft het apparaat niet in.
B6 Heeft ze het apparaat wel in?
B3 Wat?
B4 UT TOONEEL!
B3 Watvoor toneel?
B7 DAT IT SA PRACHTIG MOOI WAS – HET TONEEL!
B3 Je hoeft niet zo te schreeuwen. Ik ben niet doof.
B1 Nou, eerst maar eens 'n bakje.
B2 Wat?
B3 EERST MAAR 'N BAKJE !
(De tribune komt weer tot leven.)

5. De Jury

(De voorzitter is nu bij de drie juryleden beland, die aan een apart tafeltje-met-lampje zitten en kritisch hun boekjes bestuderen. Hij maakt een praatje met ze, maar geen van hen heeft in de gaten dat de microfoon die de voorzitter nog steeds in de hand houdt, nog 'open' staat.)

Voorz. En? Beviel het een beetje?
JL1 *(zuinig)* Jazeker, ja, ja.
Voorz. Onze hoofdrolspeler is nieuw, maar hij doet het niet slecht, niet?
JL2 Nee. Nee. Niet slecht.
(Van twee kanten komen de 'obers' met dienstbladen aan, met 2x3

koffie en koekjes, die ze op het tafeltje neer zetten.)

Voorz. Het is natuurlijk wel een raar stuk, niet? Suiker?

JL3 Jazeker. Nee, dank u.

Voorz. *(doet veel suiker in alle drie de kopjes)* En ook wel een aparte regisseur, hoor. Uit de stad, dus. Melk?

JL2 Ja, ja. Nee, dank u.

Voorz. *(doet overvloedig melk in de kopjes)* Met een heel eigen opvatting. Eigentijds nogal, dus.

JL1 Jazeker. Dank u, dank u.

Voorz. Nou, dan laat ik jullie maar even alleen met jullie beraadslagingen.

JL1 Heel graag. Dank u.

Voorz Goed dan. *(pauze)* Vorig jaar vielen we net buiten de prijzen.

JL1 Ach heden.

Voorz Dat hakte er wel in, kan u vertellen.

JL1 Tsjá.

Voorz. Wie weet wordt het 'm nu wel. Nietwaar?

JL2+JL3 *(zuinig)* Wie weet.

Voorz. Ik haal nog even een kopje koffie voor u.

JL2+JL3 Graag.
(Voorzitter haastig af. De juryleden beginnen onderling kritisch te smoezen; wijzen van de tekst naar het toneel, enz.)

6. De Mevrouwen

(De dames dalen van links naar beneden en lopen vollangs naar rechts weg. Ze zijn verrukt, lyrisch, út'e skroeve.)

M1 En dan die kostuums!

M2 Die jurk!

M3 Die hals!

M4 Die ruches!

M5 Die ceintuur!

M6 Die kousen!

M7 Die laarsjes!
(allen zuchten, tegelijk en diep)

M1 En dan dat haar, zag je dat haar van haar?

M5. En dan die meubeltjes!

M1 Zag je dat haar van haar?

M2 Dat kastje!

M3 Dat stoeltje!

M4 Dat bankje!

M5 Dat secretairetje!

M6 Dat open-haardje!

M7 Dat mahoniehouten, gepolitoerde, uitklapbare wandmeubeltje!
(allen zuchten, tegelijk en diep)

M1 En dat haar, zag je dat haar van haar?

M7 Zag je dat mahoniehouten, gepolitoerde, uitklapbare wandmeubeltje?

M1 Zag je dat haar van haar?

M2 En dat haar van hem!

M3 Wat een coupe!

M4 Wat een kop!

M5 Wat een snit!

M6 Wat een snor!

M7 Wat een - *(gebaart, kan er niet op komen)*

M3-6 Ja?

M7 Wat een -

M6 *(M6, 5 en 4 vullen aan; M7 knikt)* - mahoniehouten...

M5 - gepolitoerde...

M4 - uitklapbare...

M7 Ja!!
(allen giechelen, stoppen abrupt en zuchten dan weer tegelijk en diep.) Oh!! (af)

M1 *(tegen M3, zacht)* Zag jij dat haar van haar? *(Af. De tribune bouwt weer volume op en verstilt even later weer.)*

7. De Deskundigen

(Twee heftig discussiërende heren, de één een beetje artistiek, de ander een beetje intellectueel van uiterlijk. Achter hen vormt zich een wachtende rij.)

Ondertussen klimt Roelof met drank naar boven.)

- D1 Maar wat betekent het? Wat beteként het?
D2 Dat spreekt toch vanzelf. Snap je dat dan niet?
D1 Moederbinding? Bindingsangst? Angsthazerij? Jij mag het zeggen.
D2 Kijk. Dat wandmeubeltje staat voor...
D1 O, het is symbolisch?
D2 Wat dacht jij dan?
D1 Kunnen ze d'r geen bordje bij hangen? 'Dit is geen pijp'?
D2 Je gaat een mop toch ook niet uitleggen? Je moet dat intuïtief benaderen.
D1 Waar is de w.c.? Ik moet even intuïtief kotsen.
D2 Je moet dat niet puur rationeel willen begrijpen.
D1 Pure kul. Kunstkul. Pure flauwe kunstkul.
D2 Rationeel denken, dat moet je niet willen.
D1 Mag ik even zelf uitmaken wat ik wil of niet moet willen, ja?
D2 Je moet alle poriën van je gevoel open zetten.
D1 Dan moet ik toch eerst wat voelen. En ik voel niks. Ik voel niks.
D2 Je moet je open stellen. Je moet gelaagd voelen. Het is een gelaagd stuk. Iedere laag verwijst naar...
D1 - zijn moeilijke jeugd?
D2 Ook. Zeker.
D1 - de maatschappij?
D2 Ook. Zeker.
D1 O, het is politiek?
D2 Ja en nee.
D1 Diep intermenselijk? Relationeel? Sociaal- psychologisch?
Religieus? Metafysisch?
D2 Heb jij suiker in je koffie?
D1 Ik sta open dat het tocht, maar ik voel niks.
D2 Suiker in de koffie?
D1 Dus mijn vraag is: wat betekent het?
D2 Suiker in de koffie?
D1 *(niet begrijpend)* Suiker in de koffie? Interessant.

8. De Gevoeligen

(Terwijl de 'deskundigen' druk gebarend aan de ene kant de tribune verlaten, strompelt aan de andere kant een groepje hevig geëmotioneerde dames naar beneden. Mevrouw G1 heeft vorig jaar haar Piet verloren. Ze huilt, de anderen snotten met haar mee, kunnen zich nauwelijks nog bedwingen. Mevr. G2 ondersteunt Mevr. G1. Zakdoeken worden uitgewisseld, neuzen aan mouwen afgeveegd.)

- G1 *(huilend)*
G2 *(tegen G1)* Rustig maar. Kalm maar.
G3 *(ontdaan)* Het was zo mooi! Zó mooi!
G4 Zo mooi gedaan ook.
G5 Ja, heel mooi gedaan.
G6 En zo diep hè?
G5 En die ene - dat was precies Piet, hè?
G1 *(barst in nieuw gehuil uit)*
G2 Zeg dat nou niet.
G5 *(tegen G6)* Was het niet precies Piet?
G7 Het was Piet precies.
G1 *(nieuw gehuil)*
G2 Toe nou, doe nou niet.
G3 Maar zo mooi! Zo mooi.
G4 Zo mooi gedaan ook.
G6 En zo diep.
G5 *(zucht)* Die Piet.
G7 Volgend jaar maar weer een gewone klucht.
G5 Piet hield ook veel meer van een klucht.
G3, 4, 6 Jah...!
G5 Bij Piet zat het niet zo diep.
G7 Nee, toen nog niet. *(verwijtende blikken)*
G1 *(barst in nieuw gehuil uit)*
G2 Kalm maar. Rustig maar.

9. De Heren

(De heren zitten op een lange rij. Ze zijn traag, berustend, fatalistisch. Ze lopen aan de rechterkant naar beneden. Rustig gevolgd door de juryleden.)

H1 Ach. Het is weer eens wat anders.
H2 *(toegevend)* Jawel.
H3 Voor mij hoeft het niet.
H2 Neuh.
H4 't is modern.
H2 Dat wel.
H5 De mensen willen het.
H2 Tsja.
H6 Ieder z'n smaak.
H2 Zo is 't.
H7 Wat doe je d'r aan?
H2 Niks.
H8 Het hoort erbij.
H2 Precies.
H1 Het is de tijd.
H2 *(kijkt op horloge)* Ja.
H8 Je doet er niks aan.
H7 Je houdt het niet tegen.
H6 Je houdt het niet tegen.
H5 Je houdt het niet tegen.
H4 Je houdt het niet tegen.
H3 Je houdt het niet tegen. *(stoot H2 aan die niet oplet)*
H2 Wat?
H1 Trouwens -
H3 t/m 8 *(tegelijk, gespist)* Ja?
H1 *(profetisch)* De jeugd wil ook wat.
H3 t/m 8 *(door elkaar)* Jawel / Iszo / Tsja / Zeker / Nou! / Tuurlijk.
(stilte)
H1 Ach, 't is weer eens wat anders.
H3 t/m 8 *(door elkaar)* 't is weer eens wat anders.
(H3 stoot H2 aan die weer niet oplet)

H2 Hè wat? Jah! Het is altijd hetzelfde. *(pauze)* Biertje?
H1+3t/m8 *(door elkaar)*
Ja / Jawel / Iszo / Tsja / Zeker / Nou! / Tuurlijk.

10. De opgeschoten Jongens

(Sloom, maar snel op elkaar. Ze klimmen, zich verspreidend, over de stoelen door het midden naar beneden.)

J1 Ik vond er geen fuck aan
J2 Geen kut
J3 Geen kloot
J4 Geen bal
J5 Geen zak
J6 Geen reet
J7 Geen moer
J8 Geen bout
J7 Geen bout?
J8 Nee
J1t/m7 Geen bout?
J8 Nou, dat meid was was wel oké
J7 Die met die paardenbek?
J8 Nee
J6 Die met die platvoeten?
J8 Nee
J5 Die met die dikke kont?
J8 Nee
J4 Die met die kleine tietten?
J8 Nee
J3 Die met die houten poot?
J8 Nee
J2 O! Die andere?
J8 Ja die!
J1t/m7 *(toon: daar zeg je wat)* Ja die. Die andere!
(pauze)

J2 Die met die -
J8 Ja die
J3 *(sloom)* Ja die was super
J8 Ja nou
J4 Wat 'n..
J8 Ja nou
J5 En wat 'n..
J8 Ja nou
J6 En dan dat ..
J8 Ja nou
J7 Vet man
J1t/m7 Vet vet !
(pauze)
J7 Maar voor de rest...
J1 Was er geen fuck aan
J3 Geen kloot
J4 Geen bal
J5 Geen zak
J6 Geen reet
J7 Geen moer
J8 Geen bout.

(Stommelend af. Als de jongens weg zijn, blijft alleen het groepje rond Koos over.)

11. De Kameraden van Koos

(Koos staart voor zich uit, temidden van zijn vrienden: twee stelletjes - Arjen en Ankie; Tjeerd en Tjitske - en verder Roelof en Rineke. Allen rond de zeventien jaar. Ze hebben het bier en de cola die Roelof gehaald heeft al bijna op. De twee stellen zitten in innige, quasi-onverschillige omarming. Af en toe wordt er gezoend. Roelof kijkt afgunstig toe; Rineke gluuert verliefd naar Koos, maar die droomt onverstoorbaar verder.)

Roelof *(leegt zijn glas in een teug; kijkt naar de zoenende stelletjes)* Ik heb

dorst.

Rieneke *(kijkt naar Koos, slikt)* Ik ook.

Roelof Koos, haal jij nou?

Rieneke *(zacht)* Koos?

Roelof Die hoeft geen bier, die is al in de hemel.

Arjen Hoor ik bier?

Tjeerd Dat drinken wij graag hier.

Arjen+Tjeerd:
Bier hier. Bier hier. Bier hier.

Roelof *(tegen Arjen en Tjeerd)* Ja dàg. Dikke lul, drie bier.

Arjen Koos. Jouw beurt.
(Koos hoort niets, staart voor zich uit)

Tjeerd Kom op Koos. Buy us a bier.

Tjitske Die is nog niet geland.

Ankie *(overdreven)* 't was ook zo mooi.

Arjen Hé Koos, dove bolleboos.

Tjeerd What the hell is loos with Koos?

Tjitske Zit met zijn hoofd in die kijkdoo.

Ankie Koos is verdoofd door de magie van het theater.

Tjitske Koos droomt zich Romeo.

Rieneke Hè, laat hem.

Roelof Koossie..! Julia zit hie-ier! *(probeert Rieneke naar hem toe te duwen, maar die verzet zich)*

Rieneke Hou op!

Tjeerd Kom op, we gaan aan het bie-ier..!
Want als het bier niet hier komt -

Arjen .. dan komen wij naar het bier.
(Ze lachen, staan op en lopen sloom naar de uitgang - de meiden langs de ene, de jongens langs de andere kant. Rieneke blijft nog bij Koos zitten, maar die staart nog steeds voor zich uit.)

Tjitske Hoe lang gaan jullie nou?

Ankie 'n Maand, zeker.

Tjitske Vier weken? Jee! En?

Ankie *(flauw)* Mwah. Gaaf hoor.

Tjitske En nu al samen op vakantie?

Ankie Torremelinos.

Arjen Wanneer krijg ik dat geld van die brommer?

Tjeerd Na de vakantie.
 Arjen Waarvan moet ik dan op vakantie?
 Tjeerd Man, ik heb d'r net dat kettinkje gegeven.
 Arjen Man, ik heb het d'r beloofd.
 Tjeerd: Doe dan niet zo stom.
 Ankie: *(tegen Tjitske)* En hij betaalt alles.
 Roelof *(Draait zich beneden om, ziet dat Rieneke Koos een kus op zijn wang wil geven.)* Pas op, Rieneke! *(Ze schrikt)* Straks verandert-ie in een kikker!
(Roelof lacht Rieneke en hij volgen de anderen. Koos is nu de enige op het toneel.)

12. Koos' droom

(Op de achtergrond horen we flarden van de verloting. Een Omroeper noemt nummertjes, prijzen en namen op. Er klinken kreten van winnaars, geroezemoes en soms applaus. Alle geluiden zijn gedempt.)

Koos Pikdonker, daar
 een groot zwart gat
 een muur van ondoorzichtig glas
 en waar ik sta
 een plas van hel wit licht
 ik buig
 ik draai
 ik ga
 ik keer
 nog een keer
 ik buig
 ik ga
 drie keer.
(Gejuich en gelach over een gewonnen prijs klinken van achter. De deur staat open.)
 Een hemels hels geraas
 geklater als kraanwater

dat in een emmer klettert
O
dit is het betere klaarkomen
die douche van klapperende handen
die droog neerdwarrelt
in de verzengende hitte van blind licht -
encore, encore
we want more
we want more
roept de duisternis in koor
(langgerekt, steeds zachter) bravo-o, bravissimo-o- o,
bravisikoo-oo-oos
koos, koos, koos.
*(Het geluid van de verloting wordt zachter, de deur gaat weer dicht.
Koos staat op en maakt een kleine, minzame buiging.)*
Dank, dat ik dit mocht doen
ik blijf bescheiden
één glaasje dan
ik moet nog naar de Randstad rijden.
Ach, wat stelde het nou voor?
Ik was de held, de schurk, de minnaar
*(Gedempt geluid van het scanderen van iemands naam, gejuich,
gelach)*
ik was bedroefd, doorleefd, brutaal, vitaal
dit en meer nog allemaal
(De verloting is klaar. Er wordt muziek gedraaid.)
ik werd bedrogen en bedroog met droge ogen
ik loog de waarheid
zag verdwaasd de hopeloze leugens
waarin het bestaan mij had verstrikt
tarte het noodlot
en ging ten onder met een verdwaasde glimlach
op mijn geteisterde gelaat.
Helaas, het was te laat.
Maar is dat alles mijn verdienste?
Het is een roes, een gave
een enclave in de geest

waarin mijn lijf wordt uitgeleend
aan een onweerstaanbaar speelbeest.
Je kunt er niets aan doen
you just have to let it go
it all Koos with the flow, Koos.

13. Koos & Koos

(In de zaal staat Koos sr. op, de bekende toneelspeler.)

- Koos sr. Zeg Koos! Mag ik je even storen in die natte droom van je?
(Koos valt van zijn bank. De muziek stopt. We horen zacht geroezemoes.)
Kan je niet beter achter die meid aan? Wij beginnen ons hier een beetje te vervelen. En dat is de ergste zonde die een acteur kan begaan.
- Koos Hè? Wat? Waar? Wie is dat?
- Koos sr. De geest van Hamlet, nou goed. Hallo! Hier zo!
- Koos Wie bent u?
- Koos sr. Dat zou jij moeten weten.
- Koos Hoezo? Waarom? Pardon?
- Koos sr. Waar keek je nou net naar? Die droom van je..?
- Koos Nou uh...
- Koos sr. Een blik in de toekomst van Koos Hauer.
(Er wordt een nieuw nummer ingezet.)
- Koos Dat gaat u niks aan.
- Koos sr. Dacht ik wel. Als jij naar de toekomst kijkt, waar kijk ik dan naar?
- Koos Uhh.. kweenie.
- Koos sr. Jongen, je moet nog een hoop leren. Naar het verleden, Koos Koffiedik! Je spreekt met Koos Ouwe Jongens Krentenbrood.
Aangenaam.
- Koos U bedoelt dat ik.. En dat u..
- Koos sr. Juist. 46 *(of andere leeftijd van de acteur)* heb je in ieder geval gehaald.
- Koos En ben ik ècht toneelspeler geworden?

Koos sr. Ja hoor. Dacht je dat die mensen mij hier lieten ouwehoeren als ze niet wisten dat ik een acteur was?

Koos Welke mensen?

Koos sr. Hèhè. Hier!

Koos Dus ik ben -

Koos sr. - in beeld!

Koos Beroemd?

Koos sr. Nou! In de koffiekamer en bij de Ster, ja. Wat heet? Tsjonge, jonge. Maar vaker door het ijs gezakt en moreel door de hoeven gegaan, dan op handen gedragen.

Koos Heb ik prijzen gewonnen?

Koos Dat zal ik jou aan je neus hangen.

Koos sr. Niet dus.

Koos Heus wel! De - . Nee, ik zeg niks. Daar wordt je maar lui van.

Koos Dus jij bent lui?

Koos sr. *(aarzelt)* Als ik de kans krijg. Werken moet je toch wel. Waar het om gaat is dat je als acteur steeds opnieuw volstrekt eerlijk bent, Koos.

Koos Ben je gelukkig?

Koos sr. Jawel. Zeer. *(aarzelt)* En ongelukkig. Ook héél zeer.

Koos Dan verandert er dus niet veel.

Koos sr. Wat dat betreft niet nee.

Koos Ben je getrouwd?

Koos sr. Uhh. *(tegen mevrouw die naast hem zit, zacht)* Speelt u even mee. Ik ben al drie keer gescheiden, maar dat vind ik zo lullig voor die jongen. *(tegen Koos)* Koos, mag ik je even voorstellen: Marjan, mijn vrouw.

Koos Hoeveel kinderen hebben jullie?

Koos sr. Hoeveel? ... *(Hij verhoogt het aantal dat zij noemt.)* En nummer (...) is op komst, hè schat? *(Hij wrijft over haar buik.)*

Koos En heb ik...

Koos sr. *(tegen zichzelf)* Waar ben ik aan begonnen? Koos, jongen. Doe dit nou niet. Die toekomstromerij is even leuk, maar dan wordt het gevaarlijk. Hou jij je nou maar bij je rol. Een toneelspeler moet niet verder kijken dan z'n neus lang is.

Koos Hè? Je moet toch je tekst weten, en je personage, en hoe het afloopt?

Koos sr. Tijdens de repetitie ja. Vóór de repetitie! Maar zo gauw je echt aan

het spēlen bent, moet je dat allemaal vergeten. Dan moet je er alleen maar zijn. Met wie daar is - je tegenspeler, èn je publiek. Dat is het enige dat telt. Dat van die roes en die gave, dat is lukkoek. Zelfs als het waar is: je hebt er geen reet aan.

- Koos *(dromerig)* Ik zou nou wel met je willen ruilen.
- Koos sr. Ik anders met jou ook wel.
- Koos Nou dan doen we dat toch, even. In het theater kan alles!
- Koos sr. Alles kan, ja, maar wat koop je d'r voor? Nou goed, even dan. *(Koos sr. loopt naar de toneeltribune. Koos jr. naar de zitplaats van Koos sr.)*
- Maar je houdt je handen thuis hè.
- Koos Waar zie je me voor aan?
- Koos sr. Daarom.
- Koos *(gaat zitten)* Weet je wat ik wel vind, Koos Ouwe Jongens Krentebrood?
- Koos sr. Wat dan jongen?
- Koos Je hebt het dan wel gemaakt - nou ja, een beetje, min of meer, volgens mij - maar ik vind je ook wel een enorme ouwe zeikerd geworden. Je bent knap moralistisch, wist je dat?
- Koos sr. Ja, ik ben bang dat je gelijk hebt. Ik wou jou ook wat zeggen.
- Koos Vooruit dan maar.
- Koos sr. Als ik mezelf zo zie zitten hè, tussen het publiek in voor de verandering, dan denk ik bij mezelf..
- Koos 'Ik ben eigenlijk net zo'n lul als al die anderen.'
- Koos sr. Nee, jongen, ik ben niet zo'n lul, tenminste niet een echt -
- Koos - grote.
- Koos sr. - en zij ook niet. Het publiek is eigenlijk -
- Koos de twaalfde man op het veld.
- Koos sr. Ja. Het publiek dat -
- Koos - dat ben jij.
- Koos sr. Ja. Dat zit in je.
- Koos *(zacht tegen 'zijn' vrouw)* Ik ken 'm, ik ben niks veranderd.
- Koos sr. Zoals omgekeerd al die mensen eigenlijk ook
- Koos - toneelspelers zijn!

14. De Kameraden keren terug

(Langzaam druppelt 'het publiek' weer binnen. Ook de vrienden van Koos keren terug, met pils en cola. Ze nemen hun oude plaatsen in. De dialoog tussen de Koozen ontgaat hen. Koos sr. is voor hen Koos jr. Rieneke heeft een pilsje voor hem meegenomen.)

- Koos sr. Je begint het te snappen. Het publiek is de motor van onze verbeelding - met z'n allen zijn wij het theater. In het begin kijk je ontzettend tegen ze op. En later kijk je op ze neer. Maar je moet nooit afhankelijk zijn van hun bewondering.
- Koos Nee Koos.
- Koos sr. En nog minder moet je het publiek verachten.
- Koos Ja Koos. *(terzijde)* Wat zei ik: een moralistische zeikerd. Is-tie niet diep? I like the guy.
- Rieneke Pilsje Koos?
- Koos sr. Nou graag. *(versierderig)* Dat is verdomd aardig van je, zeg.
- Koos Zeg Koos, moeten we niet weer 'ns ruilen?
- Koos sr. Zeg Rieneke. *(tegen Koos)* Rieneke heet ze toch hè? Heb ik je m'n postzegelalbum al eens laten zien?
- Rieneke *(belangstellend)* Nee.
- Koos sr. Heb je zin om straks even te komen kijken? Na de voorstelling?
- Rieneke Nou graag.
- Koos De valse smiecht! Dat heeft het over eerlijk zijn. Moet je zien.
- Koos sr. *(tegen Koos jr., een kus onderbrekend)* Ik zei: probéren eerlijk te zijn. Zonder toneelspelen kom je nergens. En bovendien moet jij niet zeiken, anders was je nooit zover gekomen. *(Hij 'verdiept' zich weer in Rieneke.)*
- Koos *(tegen zijn vrouw')* Bent u d'r ook zo ingelopen? Ik heb geeneens postzegels. Wat een komediant.
(Hij racet terug naar de spelerstrbune en verjaagt Koos sr. - die nog net z'n visitekaartje aan Rieneke kan afgeven - terug naar de publiektribune.) Dit is mijn voorstelling, lul!
- Koos sr. Ik dacht ik help een handje. Met mijn ervaring... Maar als jij het wiel zelf wilt uitvinden, ga je gang. *(Hij gaat terug naar zijn plaats in het publiek.)*
(Van links komen de Jongens ("Geen moer / geen bout") die weer door het midden omhoog klimmen.
Van rechts komen de Bejaarden van de eerste rij, beladen met

prijzen waar ze niets aan hebben: een kettingzaag, een fitnessapparaat, enz. Van rechts komen ook de Juryliden met achter hen aan de Heren, die brommend mompelen of mompelend brommen.

Van links komen de Mevrouwen ("Zó mooi!") en daama de Gevoeligen, nog steeds in tranen.

Er klinkt een bel, de muziek stopt.)

15. Na de pauze

(De voorzitter komt haastig van rechts op, stelt zich in het midden op en wendt zich tot de spelers.)

Voorz. Nou mensen. Blij dat we er nog zijn. Zit iedereen? *(Naar de zijkant)*
Kan dat gordijn dicht? *(tegen de spelers)* Ik heb nog even wat huishoudelijke mededelingen voor we los gaat met de tweede helft. Ik heb begrepen dat er na de pauze een paar spelers zijn die nog niet helemaal goed op de tekst zijn. Dus onze verontschuldigheden als de souffleur af en toe moet ingrijpen. Het zijn ook maar amateurs, nietwaar? *(Naar de zijkant)*. Doe dat gordijn nou dicht.

Stem *(uit de coulissen)* Waarom?

Voorz. Omdat we gaan beginnen, oen.

Stem Dan moet het doek toch open. Anders zien ze niks.

Voorz. Eerst dicht. En dan open. Hè hè.

Stem Wat heb dat nou voor nut?

Voorz. Doe het nou maar.

(Het doek gaat dicht, licht uit. We horen de muziek van het begin, die abrupt stopt. De voorzitter steekt zijn hoofd door het gordijn.)

Voorz. Doe dat doek nou open man.

Stem O, nou weer open.

(De voorzitter verdwijnt. De muziek zet weer in en het doek gaat open. Licht op de zaal. De muziek stopt. De voorzitter steekt zijn hoofd om de hoek van het gordijn, fluisterend.)

Zeg, jullie zijn toch wel klaar hè?

Koos sr. Wat moeten wij in 's hemelsnaam doen?

Voorz. Gewoon, je rol spelen.

Koos sr. Wij hebben toch helemaal geen tekst?

Voorz. Kop dicht, alsjeblieft. En anders kijk je onder je stoel. Daar ligt vast wel een rolletje voor iedereen. Verstaat u geen Hollands? Onder de stoel - rol! Maar kijk dan toch.

(Hij laat de toeschouwers onder hun stoel kijken, alwaar zich rolletjes bevinden. Ondertussen beginnen de spelers op de spelertribune achter het gordijn rumoerig te worden. 'Gaan we nou nog beginnen, of hoe zit dat' en andere gerabarrabar. Er klinkt geroep en gefluit. Tegen het publiek:)

Iedereen klaar? U speelt de rol van het publiek, ja? Als het gordijn opengaat -

Stem *(uit de coulissen)* Open of dicht?

Voorz. Hè wat?

Stem Wat is it nou? Eerst open dan dicht of eerst dicht dan open?

Voorz. *(tegen de stem)* Verdorie, maak me nou niet zo zenuwachtig! De spelers hier zijn al zo gespannen en het publiek daar wordt nerveus. *(tegen het publiek)* – dus dan doet u wat u normaliter als publiek doet. Heeft u uw rol opengemaakt? Zie maar. Gewoon improviseren. Toi, toi, toi!

(Zijn hoofd verdwijnt. De muziek begint weer. Het licht gaat uit op het toneel en in de zaal. Alleen twee volgspots dwalen zoekend over het publiek en blijven tenslotte rechts en links boven hangen waar Koos aan de ene, en Rieneke aan de andere kant boven aan de trap van de publiektribune staan. Ze lopen langzaam naar beneden.)

16. Finale

Koos *(verliefd, verlegen)* Rieneke?

Rieneke Ja?

Koos Wat een stuk hè?

Rieneke Nou!

Koos Heb je zin om na afloop eh..., nog even naar m'n - postzegelalbum te komen kijken?

Rieneke Nou graag. *(barst in lachen uit)* Zeg Koos.
 Koos Ja?
 Rieneke Dat is de mooiste smoes die ik ooit gehoord heb. Jij moet toneelspeler worden!
 Koos Ja hè? *(pauze)* Nou, wat zeg je?
 Rieneke *(zwoel-gespeeld)* Mag ik jouw postzegels dan ook aflikken, Koos?
 Koos *(lacht)* Wie is hier nou de toneelspeler?
 Rieneke Ja hè? De mensen zouden voor òns moeten klappen.
 Koos Ja hè? In ieder geval voor jou. Ik vind je - .
 Rieneke: Ja?
 Koos: Wat ik zeggen wou: ik..eh, hou...
 Rieneke - van postzegels?
 Koos Vooral van de jouwe.
 Rieneke Ja hè? Ik hou ook -
 Koos van?
 Rieneke van -
 Koos jou!
 Rieneke jou!
 Koos Het klinkt als een boekje en toch is het waar.
 Rieneke Ja hè? Gek hè? Gelukkig zien de mensen ons niet.
 Koos Ach, de mensen. Al zouden ze ons zien -
 (Ze staan nu in het midden tussen de tribunes, vlak voor elkaar.)
 Koos sr. *(zacht)* Kom op Koos! Grijp je droom.

(Ze zoenen, eerst aarzelend. De spots doven. Koos sr. heft een aarzelend applaus aan.

In één klap barsten de spelers uit in een oorverdovend gejuich en applaus. Het zaallicht gaat aan. Koos en Rieneke zijn verdwenen.

Er worden serpentines richting publiek gegooid en van boven daalt een confetti-regen neer op het publiek.

Koos sr. klapt nu hard mee en begint serpentines te gooien, hopelijk gevold door de rest van het publiek. Ondertussen klinkt klokgebeier en worden er kanonkogels afgevuurd.)

Einde